

Militaria

2025-03-20

Lil Sandin

SeniorNet Salem

Inledning

SeniorNet Salem

Det här ämnet är hur stort som helst och vi skulle kunna ägna en hel termin om bara det här.

Jag har begränsat mig till det som vi kan hitta i Arkiv Digital, nämligen i Husförhörslängder/Församlingböcker, Generalmönsterrullor och Värnpliktskort.

- Den absolut bästa hemsidan för Militaria är Hans Högmans hemsida; där man väljer avsnittet Militaria. https://hhogman.se/militaria.htm

Soldatforskning

SeniorNet Salem

- Letar man tillräckligt långt tillbaka i släktleden stöter man förr eller senare på en militär.
- Man hittar soldater, ryttare och båtsmän i husförhörslängderna och på senare tid hittar man soldater i församlingsböckerna.

SeniorNet Salem

Husförhörslängder/Församlingsböcker

Uppgifterna man hittar är:

Soldatnamnet (som skulle vara unikt inom ett kompani.) Under 1600-1700-talen tog soldaten i regel tillbaka sitt patronymikon. Under 1800-talet vanligare att behålla sitt soldatnamn som civil person.

Landskap, socken och soldattorpets namn.

Soldatnummer och ev soldatrote (soldatnumret tillhörde soldatroten).

Tidsperiod (genom att följa soldaten genom husförhörslängderna).

Läs mer: https://hhogman.se/soldatforskning.htm

Indelningsverket

SeniorNet Salem

- Äldre indelningsverket – Gustav Vasa-tid (1536), Gustav II Adolf-tid (1623).
- Yngre indelningsverket – Karl XI (1682).

Indelningsverket ersattes 1901 av en Värnpliktsarmé.

Indelningsverket innebar att landets bönder delades in i rotar som skulle rekrytera en soldat, ge honom rekryteringspeng och ett torp med mark som han skulle kunna försörja sig på.

De rusthåll som hade ryttare skulle förse honom med häst.

Soldaten var tvungen att delta i övning några veckor varje sommar och naturligtvis i eventuellt krig.

Läs mer: https://hhogman.se/indelningsverket.htm

Generalmönsterrullor - GMR

SeniorNet Salem

- Om man har en indelt soldat i släkten är generalmönsterrullan källan som man börjar med.
- Generalmönsterrullor 1683-1883 innehåller 1945 volymer och innehåller både indelta och värvade regementen.
- Generalmönstringarna gjordes c:a vart 3-5 år – då synades både manskap, utrustning och hästar.
- Rullorna upprättades i 4 ex (Krigskollegium, Landshövdingen, Regementschefens expedition, Olika kompanier).
- Uppställda per vapenslag och inom vapenslag regementsvis och inom regementena kompanivis.

Information som finns i GMR

SeniorNet Salem

- Befäl, stabspersonal, soldater, ryttare – ordnat efter kompani.
- Soldatnr, rotens namn, soldatnamn, födelselandskap (sällan socken), ålder, antal tjänsteår, längd, civilt yrke och civilstånd.
- Uppgift om hur soldaten skött sina uppgifter, vilka fälttåg han deltagit i, erhållna sår (blessyrer) och skador.
- Soldatens patronymikon kan förekomma.
- I kavalleriregementenas GMR finns också detaljer om ryttarens häst.

Läs mer: https://hhogman.se/soldatforskning.htm och i Arkiv Digital ”Läs om vald Registerkälla”

Att hitta rätt kompani - Grill – Statistiskt sammandrag av Svenska Indelningsverket

- Överstelöjtnant Claes Grill skrev under 1850-talet Statistiskt sammandrag av Svenska Indelningsverket.

Består av 4 delar:

Del I: Längre introduktion om indelningsverket, dess historia, organisation, rekrytering, utrustning etc och tabeller över kavalleriregementena (rusthållet).

Del II: Infanteriregementen (rotehållet).

Del III: Båtmanshållet.

Del IV: Extra roteringen.

OBS! I Arkiv Digital finns även Sockenregister till Grill!

Värnpliktiga inkrivningsnummer & inskrivningsområden

SeniorNet Salem

- Inskrivningsnumren bestod 1886-1901 av ett 3-delat inskrivningsnummer; löpnummer för personen, kompaniområde och årtal.

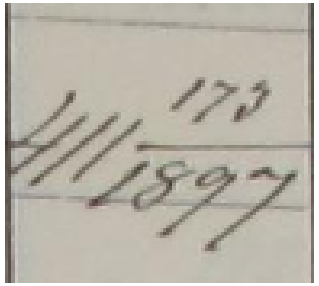

- Inskrivningsnumren bestod 1902-1942 av ett 3-delat inskrivningsnummer; ordningsnummer för personen (löpnummer), rullföringsområde (RO) och inskrivningsåret.

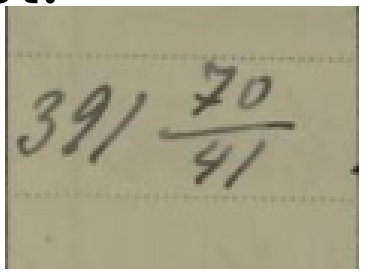

Värnpliktiga inkrivningsnummer & inskrivningsområden forts

- 1942 avskaffades rullföringsområdena.
- 1953 ersattes inskrivningsnumret med folkbokföringsnummer.
- 1969 upphörde landets indelning i inskrivningsområden och delades in i 3 regionala värnpliktskontor.

Läs mer: https://hhogman.se/om_inskrivningsnumren.htm

Värnpliktskort/Stamkort

SeniorNet Salem

- När allmän värnplikt infördes i Sverige 1901 var alla män mellan cirka 20–40 år skyldiga att tjänstgöra, oavsett om man ville det eller inte.
- När de första värnpliktiga, i det nya systemet med allmän värnplikt, ryckte in 1902 började man upprätta värnpliktskort.
- Värnpliktskorten ingår i respektive inskrivningsområdes arkiv. Varje inskrivningsområde var i sin tur indelat i ett antal rullförings-områden.
- I varje rullföringsområde fördes ett **stamkort** över respektive värnpliktig.

Värnpliktskort/Stamkort forts

SeniorNet Salem

- Innehåller namn på den värnpliktige, födelsetid och mot slutet av perioden personnummer.
- Tilldelat truppslag, tjänstgöring (såväl grund- som repetitionsutbildning liksom beredskapstjänstgöring under andra världskriget), uttagning till olika befattningar, befordran, konstituering till olika grader, anstånd med inkallelse, eventuell frikallelse, ansvarig inskrivningsmyndighet, liksom ofta, men inte alltid, bostadsadress, eventuella bestraffningar, civilt yrke och resultat av inskrivningsproven framgår också.

Läs mer: https://www.hhogman.se/soldatforskning.htm

Militaria i Arkiv Digital

SeniorNet Salem

- Arkivsök: Tryckt litteratur – Grill.
- Registersök: Generalmönsterrullor (GMR), Innehållsförteckning Generalmönsterrullor, Värnpliktskort, Båtmansrullor.

OBS! Via Registersöken: Sveriges befolkning 1950 och 1960 hittar du värnpliktsnummer.

Fallgropar att tänka på

SeniorNet Salem

Namnbyten på soldater

- Soldatnr följde alltid roten. Vid förflyttning till annan rote fick soldaten nya rotens nr.
- Vid flytt inom kompaniet behöll soldaten oftast sitt soldatnamn.
- Vid förflyttning till annat kompani eventuellt namnbyte pga att namnet redan var upptaget.
- Soldaten kunde också på egen begäran få byta soldatnamn.

Fallgropar att tänka på forts

SeniorNet Salem

Efterträdare på ett soldattorp

Inte ovanligt att en efterträdare på soldattorpet ”ärvde” tidigare soldats namn.

Om nye soldaten hade samma förnamn som förre soldaten kan det förvilla.

Om nye soldatens far hade samma förnamn (patronymikon) som företrädarens kan det också förvilla.

Om nye soldaten gifte sig med soldatänkan.

En soldat som blev befordrad till korpral fick flytta till korpralrotens soldattorp.